KORENINA

SiDG SLOVENSKI DRŽAVNI GOZDOVI, Interni časopis September 2017, Št. 4

IZ POSLOVANJA
Informacija o poslovanju družbe SiDG v obdobju januar–junij 2017

SODELOVANJE SIDG Z OBČINO RUŠE
pri vzpostavitvi projekta Ride Ruše

INTERVJU
z glavnim direktorjem SIDG

GOZDNA CESTA OSREDK
Primer dobre gradbene prakse SIDG

O SiDG
Dejavnost razpolaganja z državnimi gozdovi in pridobivanje gozdov v okviru SIDG

STRATEŠKI NAČRT
poslovanja družbe Slovenski državni gozdovi

USPOSABLJANJE PROJEKTANTOV
za žičniško spravilo

IFSA 2017
Mednarodni simpozij študentov gozdarstva 2017 – Južna Afrika

UNESCO
Gozdna rezervata pragozd Krokar in Snežnik - Ždrocle vpisana na Unescov seznam svetovne dediščine

INSTALACIJA
Tradicionalna lončena »krušna« peč v objemu slovenskih državnih gozdov

AGRA 2017
Kmetijsko-živilski sejem

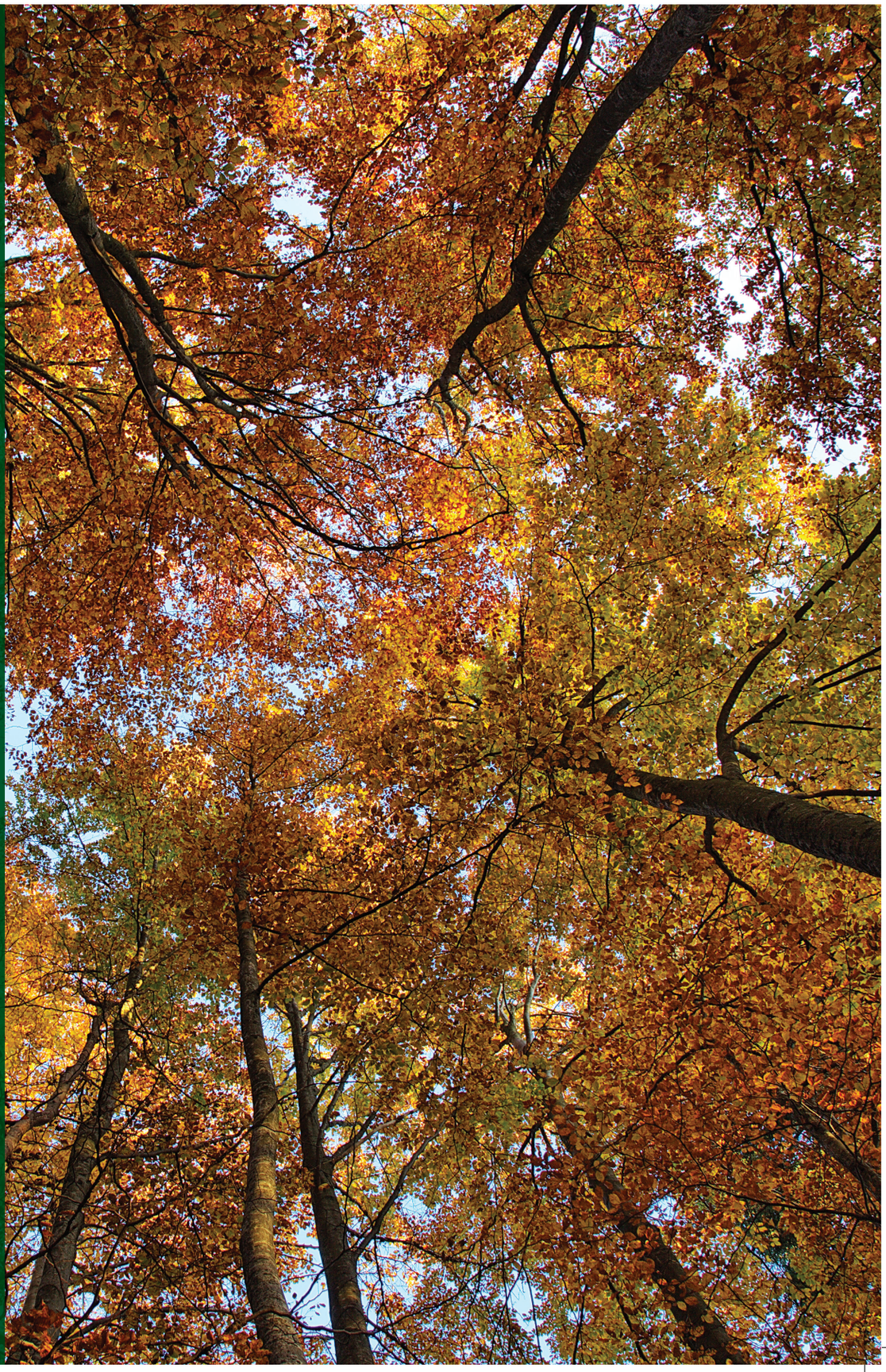

UVODNIK

Vlada RS sprejela ključni dokument – strateški načrt poslovanja SIDG

Vlada RS je v vlogi Skupščine družbe SiDG na prvi seji po počitnicah po večmesečnih usklajevanjih sprejela Strateški načrt poslovanja družbe Slovenski državni gozdovi, d. o. o., za obdobje 2017–2026 s temelji poslovne politike za obdobje 2017–2021. To je dolgo pričakovani dokument, ki postavlja temelje dela in razvoja naše družbe. V postopku nastajanja in sprejemanja smo bili snovalci strategije izpostavljeni različnim pričakovanjem lastnikov, gospodarstva, državne in lokalne politike, posameznikov in tudi zaposlenih.

V postopku sprejemanja je bila prva različica dokumenta, ki ga je pripravilo nekdanje poslovodstvo, zavrnjena.

Novo poslovodstvo je v zelo kratkem času, ki ga je imelo na razpolago, zavihalo rokave in se lotilo zahtevnega dela. S sodelavci različnih služb je pravočasno pripravilo nov predlog strategije, ki ga je predhodno obravnaval nadzorni svet SiDG in ga tudi potrdil.

Pred potrjevanjem na Vladi RS je dokument romal v medresorsko usklajevanje različnih ministrstev, kar je terjalo dodatne napore pri oblikovanju vsebine, da je bila sprejemljiva za vse udeležence postopka njenega sprejemanja.

Strateški načrt naše družbe je bil sprejet 31. avgusta.

Priznati moram, da sprejem ključnega dokumenta prinaša olajšanje ter tudi odgovornost poslovodstvu in zaposlenim.

Strateški načrt prinaša cilje po posameznih področjih, za katere si mora družba Slovenski državni gozdovi v naslednjih letih prizadevati in jih uresničevati. Ključni cilji so doseganje čim višjega donosa, prispevek k vzpostavitvi in razvoju gozdnih lesnih verig po Sloveniji, preoblikovanje družbe Snežnik, d. d., in povečevanje površine državnih gozdov. Skrb za razvoj podeželja v gorskem in hribovitem svetu, varovana območja ter podpora izobraževanju in znanstvenoraziskovalnemu delu so področja, ki jim prejeti strateški načrt daje dodatno pozornost in pričakovanja.

Poslovodstvo se je skupaj s sodelavci takoj lotilo priprave uresničitve strateškega načrta, in sicer tako, da že pripravlja obsežen ter zahteven poslovni načrt SiDG za leto 2018, ki bo prinesel veliko investicijskih vlaganj na različnih področjih, oblikovanje lastnih proizvodnih zmogljivosti, prestrukturiranje hčerinske družbe Snežnik, zaključek informatizacije poslovanja, postavitev dveh središč za zbiranje in predelavo, novo poslovno zgradbo in še bi lahko našteval.

Uresničenje vsega, kar načrtujemo v naši družbi, je v veliki meri odvisno od prizadevnega dela vsakega zaposlenega na SiDG. Skupaj sestavljamo mozaik, ki na koncu tvori uspešno celoto: družbo Slovenski državni gozdovi, d. o. o.

Zlatko Ficko

Beseda urednice

Spoštovane kolegice in kolegi!

Jesenski čas je v gozd prinesel pastelne, tople barve, narava je s svojo čarobno palico popolnoma spremenila podobo naših gozdov. Poletje je minilo kot bi mignil; od prve obletnice naše ustanovitve je minilo že skoraj pol leta. Poletje v bilo vroče tako v naravi kot v službi, saj dela ni manjkalo. Po daljšem medresorskem usklajevanju je Vlada Republike Slovenija potrdila Strateški načrt poslovanja SIDG, v skladu s katerim bomo v prihodnje usmerjali svoje kratkoročne, letne cilje in načrtovali ukrepe ter aktivnosti za njihovo realizacijo. V dobrem letu, odkar gospodarimo z državnimi gozdovi, smo prerastli v kolektiv, ki strokovno izpolnjuje vse zaupane naloge, kar dokazujejo rezultati, ki jih dosegamo. Skrb, ki jo namenjamo gozdovom, za vse nas predstavlja ne le veliko čast ampak tudi veliko odgovornost.

Vesela sem, da je tudi Korenina postala del našega vsakdanjika v družbi. V četrti številki govorimo o dogajanju v družbi, strokovnem usposabljanju naših sodelavcev, seveda pa smo del prostora namenili tudi zabavnim in prostočasnim vsebinam.

V imenu ekipe Korenine vam želim prijetno branje!

mag. Katarina Stanonik Roter, urednica

KOLOFON

Korenina, interno glasilo družbe

Slovenski državni gozdovi, d.o.o.

Izdaja: SiDG, Rožna ulica 39, Kočevje

Naklada: 500 izvodov, izhaja občasno

Urednica: Katarina Stanonik Roter

Fotografija na naslovnici: Vasja Marinč

Informacija o poslovanju družbe SiDG v obdobju januar–junij 2017

Družba Slovenski državni gozdovi je v prvi polovici leta 2017 poslovala nad pričakovanji. Rezultati kažejo na boljše poslovanje, kot smo ga predvidevali ob pripravi gospodarskega načrta za letošnje leto, tako po obsegu poslovanja kot po donosu iz njega.

Poslovanje v prvem polletju leta 2017 v primerjavi z drugim polletjem leta 2016:

	julij–december 2016	januar–junij 2017
Poslovni prihodki skupaj	25,717.217 €	29,804.601 €
– od tega poslovni prihodki s tujimi trgi	2,589.797 €	2,382.538 €
Poslovni odhodki skupaj	19,216.993 €	21,203.994 €
Dobiček pred amortizacijo, odpisi, obrestmi in davki (EBITDA)	6,542.049 €	8,662.062 €
Poslovni izid poslovanja (EBIT)	6,500.223 €	8,600.607 €
Dobiček pred davki (EBT)	6,515.966 €	8,634.298 €
Količina poseka/prodaje	530.422 m3	604.571 m3
EBITDA – marža	25 %	29 %
Stroški dela v odhodkih	12,10 %	11,40 %
Stroški storitve sečnje in spravila	10,160.921 €	10,508.641 €
Prodajna cena/količina poseka	47,62 €/m3	48,24 €/m3
Stroški spravila in poseka/količina poseka	19,16 €/m3	17,38 €/m3
BS – kratkoročne poslovne terjatve	7,679.597 €	9,566.193 €
BS – kratkoročne poslovne obveznosti	6,368.375 €	5,552.796 €
Št. zaposlenih	161	164

Polletno poročilo družbe SiDG za obdobje januar–junij 2017 je na podlagi 16. člena Akta o ustanovitvi družbe SiDG na predlog poslovodstva na seji 24. avgusta 2017 obravnaval in potrdil tudi nadzorni svet družbe.

Sodelovanje SiDG z Občino Ruše pri vzpostavitvi projekta Ride Ruše

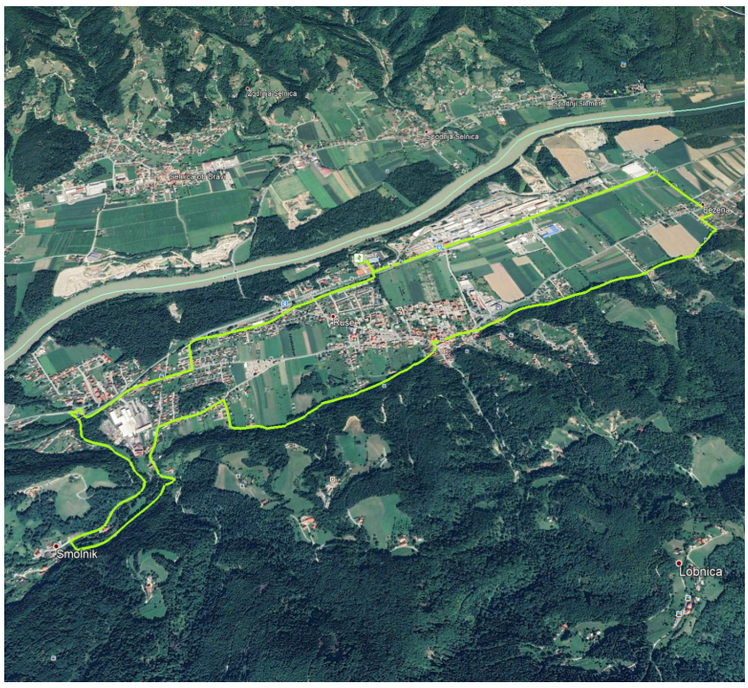

Gozdovi v lasti Republike Slovenije ostajajo pomemben dejavnik zagotavljanja javnih koristi, zlasti glede možnosti rekreacije in oddiha za vse državljane. Za spodbudo ekosistemskih storitev gozdov za širšo javnost sta se sestala glavni direktor družbe SiDG, Zlatko Ficko, in župan Občine Ruše, Uroš Razpet, ter govorila tudi o sodelovanju SiDG pri vzpostavitvi projekta Ride Ruše.

Ride Ruše je projekt označitve in ureditve krožnih kolesarskih poti ter preostale podporne infrastrukture za kolesarje na območju Ruškega Pohorja in Ruš, ki ga s podporo Občine Ruše načrtuje in izvaja pobuda za razvoj zelenega trajnostnega turizma v občini Ruše.

Pri projektu bo sodelovalo tudi naše podjetje z izdajo soglasij pri vzpostavitvi kolesarskih poti skozi gozdove v lasti RS ob upoštevanju omejitev pri gospodarjenju z gozdovi v predvidenem območju ter hkrati omogočilo izpolnitev glavnega cilja projekta: ureditev varnejših in dobro označenih kolesarskih poti po Ruškem Pohorju.

Katja Geltar

Glavni direktor, Zlatko Ficko, z županom Občine Ruše, Urošem Razpetom

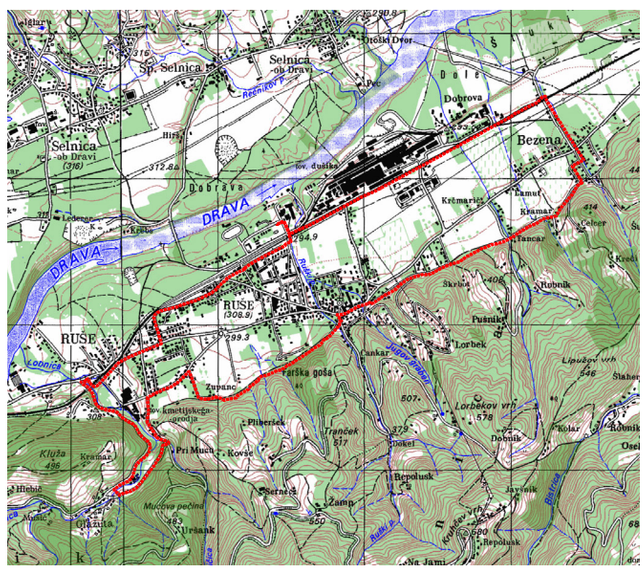

Strateški načrt poslovanja družbe Slovenski državni gozdovi

Po daljšem medresorskem usklajevanju je Vlada Republike Slovenije konec avgusta 2017 na svoji 146. redni seji sprejela **Strateški načrt poslovanja družbe Slovenski državni gozdovi, d. o. o., za obdobje 2017–2026 s temelji poslovne politike za obdobje 2017–2021**, katerega je predhodno pritrdilno ocenil tudi nadzorni svet družbe.

Vlada RS uresničuje naloge in pristojnosti skupščine družbe SiDG na podlagi 14. člena Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije – ZGGLRS (Uradni list RS št. 9/2016), o sprejetju Strateškega načrta pa odloča v skladu s točko b drugega odstavka 10. člena Akta o ustanovitvi SiDG, in sicer na predlog poslovodstva družbe in mnenja nadzornega sveta SiDG.

Strateški načrt je pripravljen v skladu s cilji gospodarjenja z državnimi gozdovi, ki jih določa zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije, in z izhodišči za pripravo strateškega načrta poslovanja SiDG, s katerimi je Vlada Republike Slovenije oktobra lani kot predstavnica lastnika (države) in kot Skupščina družbe SiDG poslovodstvu podala usmeritve po posameznih področjih dela.

Sprejeti dokument predstavlja podlago in področje poslovanja državnega podjetja za gospodarjenje z gozdovi v lasti Republike Slovenij za obdobje desetih let s temelji poslovne politike družbe za 5-letno obdobje. Za uresničenje celotnih naložbenih dejavnosti je v obdobju 2017–2021 namenjenih 33,181.000,00 evrov.

STRATEŠKA PODROČJA SIDG

Področja strategije	Povzetek ukrepov	Začetek izvajanja	Doba izvajanja
Prevzem 100% lastništva podjetja Snežnik d.d.	• Prevzeli bomo 100% lastniški delež družbe Snežnik d.d., gozdarski del Snežnika pa nato pripojili k SiDG. • Prizadevali si bomo za pozitivno poslovanje lesarskega dela ter polno izkoriščenost posodobljenih kapacitet.	2017	Do 1.1.2018
Dobičkonosno in trajnostno gospodarjenje z državnimi gozdovi	• Oblikovali bomo lasten trg storitev v gozdovih, ki bo omogočal delo usposobljenim izvajalcem, ki spoštujejo delovnopravno zakonodajo, dela izvajajo kakovostno po merilih stroke in so vredni zaupanja, ob spodbujanju konkurence med njimi. • Razvijali bomo lastne ekipe za sečnjo s ciljem, da bi bila lastna cena teh storitev primerljiva s tisto na trgu. • Prevzeli bomo celotno logistiko z lastnimi in najetimi prevozi. • Vzpostavili bomo vsaj štiri središča za zbiranje in predelavo, namenjena predelavi manj vrednega lesa v energente, skladiščenju in sortiranju hlodovine za sanacijo poškodovanih gozdov ter zaseženih in odvzetih gozdnih lesnih sortimentov. • Za logistične potrebe družbe bomo imeli največ 20 % proizvodnje ob lastnih prevoznih sredstvih, za preostanek pa bomo v celoti uporabljali logistične storitve podizvajalcev.	2017	celotno obdobje strategije
Povečanje gozdnih površin v lasti RS	• V SiDG si bomo prizadevali za vzpostavitev kar najugodnejšega upravljanja gozdov v lasti Republike Slovenije prek učinkovitega modela upravljanja ter s povečanjem gozdnih površin v lasti Republike Slovenije.	2017	celotno obdobje strategije
Digitalizacija poslovanja	• Poslovanje bo v celoti brezpapirno ter bo temeljilo na najsodobnejši tehnologiji in dobrih praksah iz tujine, ki jih bomo prilagodili lokalnim posebnostim. • S partnerji si bomo elektronsko izmenjevali podatke ter bili pri izvajanju procesov učinkoviti in uspešni.	2017	celotno obdobje strategije

Strateški načrt je pripravljen v skladu s cilji gospodarjenja z državnimi gozdovi, ki jih določa zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije

Področja strategije	Povzetek ukrepov	Začetek izvajanja	Doba izvajanja
Iskanje rešitev za les slabše kakovosti	• Les slabše kakovosti je pomemben del posekanega lesa, za katerega je treba poiskati možnosti ustvarjanja čim višje dodane vrednosti. • Prizadevati si moramo, da čim več lesa predelamo v Sloveniji ter skrajšujemo razdalje prevoza. • V SiDG lahko predelavo opravimo z lastnimi zmogljivostmi, predvsem pa bomo možnosti za predelavo lesa slabše kakovosti iskali s spodbujanjem razvoja zasebnega sektorja. • Pripravili smo pregled morebitnih polizdelkov predelave z nekaj predlogi teh izdelkov, ki se bodo sproti osveževali in po zmožnostih razvijali pri podjetju Snežnik ali v javno-zasebnem partnerstvu.	2018	letno
Vzpodbujanje raziskav in razvoja	• Dejavno bomo spodbujali obdelavo lesa do čim višje ravni v Sloveniji. • Majhna ali novonastala zagonska podjetja so boljši vir inovativnih ponudb kot veliki sistemi. • V SiDG bomo pomagali naložbenikom, ki kažejo zanimanje za naložbe v panogo (npr. iskanje primernih lokacij), ter jim preskrbeli surovino. • Dobri odnosi in partnerstvo z zasebnim sektorjem bistveno pripomorejo k razvoju gozdno-lesne dejavnosti.	2018	letno
Razvoj preostalih dejavnosti	• V SiDG bomo razvijali tudi preostale dejavnosti, ki so potrebne za učinkovito gospodarjenje z državnimi gozdovi. Na tem področju bomo sodelovali z Zavodom za gozdove Slovenije in drugimi (tudi zasebnimi) deležniki. • Tak razvoj preostalih dejavnosti gozda ima lahko pomemben pozitiven vpliv na zunanje deležnike in posamezne panoge (predvsem turizem).	2020	letno

MERILA IN KAZALCI USPEŠNOSTI ZA TEMELJNE CILJE SIDG DO LETA 2021

Kazalci	Cilj do leta 2021	Področje
Količina posekanega lesa	Vsaj 1.500.000 m3/leto bruto poseka	Gozdarstvo
Delež lastne proizvodnje	Najmanj 15%, največ 20%	Gozdarstvo
Povečanje lastništva gozdov	Več kot 7.000 ha	Gozdarstvo
Postavitev centrov za zbiranje in predelavo	Najmanj 4 delujoči centri	Primarna predelava
Polni izkoristek žage na lokaciji Snežnik	80.000 m^3 v dveh izmenah s posodobljeno žago	Primarna predelava
Spodbujanje novih inovativnih lesnih izdelkov/polizdelkov v zasebnih ali lastnih kapacitetah	5 dokončanih projektov	Primarna predelava
Izgradnja sodobnega informacijskega sistema	Zaključen projekt do konca 2019	Splošne službe
Donosnost poslovanja	EBITDA marža nad 20%	Družba SiDG

VIZIJA

Želimo postati pojem odličnosti v Evropi z vidika ohranjanja in povečevanja gospodarske, socialne in ekološke funkcije gozda in lesa.

POSLANSTVO

Z gozdovi upravljamo trajnostno, sonaravno ob uporabi najboljših praks in sodobnih tehnologij za upravljanje in nadzor procesov, na način, ki veča dodano vrednost lesu ter donos za lastnika in okolje.

STRATEŠKI OKVIR

Razvoj osnovne dejavnosti
- Dobičkonosno gospodarjenje z gozdovi
- Optimiziranje prodajne cene gozdno lesnih sortimentov
- Razvoj lastnih kapacitet sečnje in transporta
- Povečevanje površin gozdov v lasti RS

Nastavki za rast
- Razvoj Snežnika in Centrov za zbiranje in predelavo
- Dodajanje vrednosti lesu slabše kvalitete

Gospodarsko socialna funkcija
- Skrb za kakovost gozdov v Sloveniji
- Razvoj socialne fukncije
- Varovanje in ohranjanje naravne in kulturne dediščine

MNOŽICA ZGODB ZDRUŽENA V ENO

FESTIVAL LESA

KOČEVJE · 5. - 10. OKTOBER 2017

ČETRTEK, 5. OKTOBER
ODPRTJE FESTIVALA LESA 2017 / 19^{00}
KULTURNI CENTER KOČEVJE IN NA LOKACIJI SKULPTUR

PODELITEV NAGRAD NATEČAJA »(PRA)STOL« IN ODPRTJE LESENIH SKULPTUR NA TEMO »ODSEV«

SKULPTURE SO POSTAVLJENE NASPROTI KNJIŽNICE KOČEVJE. V PRIMERU SLABEGA VREMENA BO DOGODEK SAMO V KULTURNEM CENTRU KOČEVJE.

PETEK, 6. OKTOBER
VODEN OGLED GOZDARSKE PROIZVODNJE / 8^{00} - 12^{00}
OBMOČJE BUKOVE GORE

STROKOVNO VODEN OGLED CELOTNE TEHNOLOŠKE VERIGE, OD STOJEČEGA DREVESA DO NALAGANJA SORTIMENTOV NA TOVORNJAK

SODELUJE: ALAN OBRANOVIČ, MAG. INŽ. GOZD., KOČEVSKI LES, D.O.O.

ODKRIVAMO LES
USTVARJALNE DELAVNICE ZA VRTCE / 9^{00}
VRTEC KOČEVJE

SODELUJEJO: GIMNAZIJA IN SREDNJA ŠOLA KOČEVJE

USTVARJALNE DELAVNICE ZA STAREJŠE OBČANE / 16^{00}
LESARSKA DELAVNICA GIMNAZIJE IN SREDNJE ŠOLE KOČEVJE

SODELUJEJO: GIMNAZIJA IN SREDNJA ŠOLA KOČEVJE

USTVARJALNA DELAVNICA »LES IN UMETNOST« / 18^{00}
LESARSKA DELAVNICA GIMNAZIJE IN SREDNJE ŠOLE KOČEVJE

SODELUJE: NATAŠA GAŠPARAC, AKADEMSKA SLIKARKA

SOBOTA, 7. OKTOBER
TIŠLARSKA SOBOTA / 10^{00} - 11^{00}
CYBERCAFE, GIMNAZIJA IN SREDNJA ŠOLA KOČEVJE

MINI OKROGLA MIZA »ZAKAJ LES?«

SODELUJEJO : JANEZ TRATAR, MIZARSTVO TRATAR / ALEŠ ŽAGAR, KRCL / METKA ZVER, O2 LES / PETER OSTERVERŠNIK, TO BI D.O.O. / BOŠTJAN MAJCEN, DILE ZA DARILE

DELAVNICI
»KAKO IN S KATERIMI ORODJI SE NAREDI LESENA SKLEDA« / 12^{00} - 16^{00}
LESARSKA DELAVNICA GIMNAZIJE IN SREDNJE ŠOLE KOČEVJE

SODELUJE: PETER OSTERVERŠNIK - TO BI D.O.O.

»IZDELAVA LESENE ŽLICE« / 12^{00} - 16^{00}
LESARSKA DELAVNICA GIMNAZIJE IN SREDNJE ŠOLE KOČEVJE

SODELUJE: JERNEJ MALI, AKADEMSKI KIPAR - ATELJE MALI

DRUŽABNI DOGODEK
VEČERNO DRUŽENJE V SPROŠČENEM VZDUŠJU OB JESENSKIH DOBROTAH / 19^{00}
LETNI VRT KULTURNEGA CENTRA KOČEVJE

NEDELJA, 8. OKTOBER
LESENE URICE - USTVARJALNA DELAVNICA ZA DRUŽINE / 10^{00} - 12^{00}
LESARSKA DELAVNICA GIMNAZIJE IN SREDNJE ŠOLE KOČEVJE

SODELUJEJO: GIMNAZIJA IN SREDNJA ŠOLA KOČEVJE

PONEDELJEK, 9. OKTOBER
S ČASOVNIM STROJEM PO KOČEVSKEM / 19^{00}
KULTURNI CENTER KOČEVJE

GLEDALIŠKO-PLESNI PERFORMANS S SCENSKIMI ELEMENTI TEMATSKIH KLOPI

SODELUJEJO: GIMNAZIJA IN SREDNJA ŠOLA KOČEVJE

TOREK, 10. OKTOBER
STROKOVNA KONFERENCA »WOOD-TECH-TALKS« / 10^{00} - 13^{00}
KULTURNI CENTER KOČEVJE

STROKOVNA KONFERENCA NA TEMO KROŽNEGA GOSPODARSTVA, GOZDNO-LESNE VERIGE IN NJENE DIGITALIZACIJE TER PREDSTAVITEV PRIMEROV DOBRE PRAKSE

SODELUJEJO: SLUŽBA VLADE RS ZA RAZVOJ IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO / UL - BIOTEHNIŠKA FAKULTETA, ODDELEK ZA LESARSTVO / ŠTAJERSKA GOSPODARSKA ZBORNICA / SLOVENSKI DRŽAVNI GOZDOVI, D.O.O., DRUŽBA ZA GOSPODARJENJE Z GOZDOVI V DRŽAVNI LASTI / ABELIUM D.O.O.

5. - 10. OKTOBER
(PRA)STOL - RAZSTAVA NAGRAJENIH STOLOV
MESTNA KAVARNA

ČASTNI POKROVITELJ FESTIVALA LESA 2017 JE PREMIER DR. MIRO CERAR

WWW.FESTIVAL-LESA.SI
PRIDRŽUJEMO SI PRAVICE DO SPREMEMBE PROGRAMA.

GLAVNI SPONZOR FESTIVALA JE SLOVENSKI DRŽAVNI GOZDOVI, D.O.O., DRUŽBA ZA GOSPODARJENJE Z GOZDOVI V DRŽAVNI LASTI.

SiDG Slovenski Državni Gozdovi
KOČEVSKI LES
ZAVOD za GOZDOVE SLOVENIJE
GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO d.d.
Mekuus trade d.o.o.
Bari mizarstvo Les
LESING
Lesoj d.o.o. lesna predelava
AMLES d.o.o.
Recinko Center za predelavo, izdelavo in trgovino d.o.o.
O.BNOVA
Melamin
ITAS
KOČEVSKI TISK KOČEVJE d.d. Ljubljanska cesta 18a, 1330 Kočevje
MIT informatika
Bonus - GMC
EUROL Specialisti za brusne materiale od leta 1991
SAMSON KAMNIK
GIMNAZIJA IN SREDNJA ŠOLA KOČEVJE Ljubljanska cesta 12, 1330 Kočevje
DILE za darile
kočevsko
OBČINA KOČEVJE

Intervju z glavnim direktorjem SiDG

Družba Slovenski državni gozdovi (SiDG) je bila ustanovljena marca 2016, svoj namen – gospodarjenje z gozdovi v lasti države – pa je začela uresničevati julija istega leta, torej z začetkom svojega operativnega delovanja. Julija letos je tako preteklo prvo leto njenega poslovanja.

Za našo Korenino smo se pogovarjali z glavnim direktorjem SiDG, Zlatkom Fickom, ki je kot pomemben člen poslovodstva s svojim strokovnim znanjem in izkušnjami dejavno sodeloval že pri zagonu novega sistema gospodarjenja s slovenskimi državnimi gozdovi in soustvarjal temelje družbe SiDG že vse od njenega začetka. Kot glavni direktor pa zastavljeno konstrukcijo družbe in njenega delovanja še nadgrajuje ter s tem

Zdaj imamo prek 96 % vseh delnic Snežnika in pričakujemo, da bomo do konca oktobra izvedli popolni prevzem te družbe.

pomembno prispeva k optimizaciji poslovanja in njenemu razcvetu. Zanimal nas je predvsem njegov pogled na poslovanje družbe v obdobju od njene ustanovitve do zdaj, povprašali pa smo ga tudi o načrtih glede nadaljnjega delovanja in razvoja družbe ter njenih dejavnosti v prihodnje.

Prvega julija letos je družba SiDG zabeležila prvo obletnico svojega operativnega delovanja. Kako ocenjujete njene prve korake?

Družba Slovenski državni gozdovi, d. o. o., (SiDG) je mlado državno podjetje, ki se še oblikuje in postavlja v začrtan oziroma optimalen obseg poslovanja. Poleg oblikovanja osnovnih procesov v družbi in vzpostavljanja informacijsko tehnološke podpore poslovnim procesom se kažejo novi izzivi, kot je prevzem in priključitev družbe Snežnik. Osnovna struktura podjetja je postavljena in zagotavlja poslovanje družbe v njenem osnovnem namenu. Vsekakor smo pri dosedanjem poslovanju pridobili dovolj izkušenj, ki nam nakazujejo smer dopolnjevanja osnovnih procesov in nadaljnji razvoj. Podjetje Snežnik je kot kapitalska naložba v SiDG za nas pomembno in to družbo bomo razvijali še naprej. Rezultati poslovanja v prvem letu delovanja SiDG kažejo pozitivne učinke tako na področju donosnosti kot tudi pri doseganju preostalih ciljev gospodarjenja z državnimi gozdovi, za katere je bila družba ustanovljena. Menimo, da lahko te rezultate še izboljšamo in nadgradimo z dobrim poslovnim modelom SiDG. Nadaljnji razvoj podjetja smo predvideli tudi v predlogu Strateškega načrta poslovanja družbe SiDG, ki ga je Vlada Republike Slovenije kot skupščina družbe sprejela na svoji 146. redni seji 31. avgusta 2017.

Kateri so bili največji izzivi, s katerimi ste se ukvarjali doslej?

Družba operativno deluje dobro leto in v tem obdobju je bilo zelo veliko izzivov, s katerimi se je bilo treba »spopasti«. Z organizacijskega vidika lahko mednje štejemo oblikovanje organizacijske strukture in zaposlovanje potrebnih kadrov, oblikovanje poslovnih procesov v družbi, pripravo številnih internih aktov ipd. Z vidika izvajanja del in nalog upravljanja z gozdovi pa lahko posebej omenimo sanacijo gozdov, poškodovanih zaradi podlubnikov, ki je časovno sovpadala z našimi začetki poslovanja in jo je bilo zaradi nujnosti izvedbe sanacijskih sečenj treba izvesti kot prednostno nalogo. Pri tem je bila potrebna kar največja zavzetost vseh zaposlenih in lahko rečemo, da smo glede na njegovo obsežnost in težavnost ta izziv opravili uspešno. Izzivi v zadnjem času pa se nanašajo na samo upravljanje družbe in njen nadaljnji razvoj. Pred nekaj meseci se je v družbi postavilo novo poslovodstvo. Zdajšnja oblika poslovodenja je dvočlanska uprava z glavnim direktorjem in direktorjem za finance, računovodstvo in upravljalni sistem podjetja, kontroling. Novo poslovodstvo je na zahtevo Vlade Republike Slovenije kot skupščine SiDG popravilo tudi predlog strateškega načrta poslovanja podjetja in ga uskladilo z vladnimi izhodišči za njegovo pripravo, tako da je uspel »prestati« zahtevno medresorsko obravnavo in bil sprejet na vladi. V podjetju se veliko izzivov kaže tudi pri sprotnem poslovanju, ki ga je tudi v tem letu zaznamovala sanacija s podlubniki napadenega drevja. Ta neposredno vpliva na samo poslovanje s svojo dinamiko dela, strukturo lesa iz sečenj ter prek tega na prihodke. Poleg navedenega je to leto zaznamovalo tudi prevzemanje lastniško odvisne družbe Snežnik. Zdaj imamo prek 96 % vseh delnic Snežnika in pričakujemo, da bomo do konca oktobra izvedli popolni prevzem te družbe. Prevzem družbe je ključen za boljše obvladovanje te odvisne družbe in za njen nadaljnji razvoj ob razvoju SiDG.

S koliko gozdovi gospodari SiDG?

Na podlagi zakona je družba SiDG julija 2016 v gospodarjenje prevzela državne gozdove, s katerimi je dotlej gospodaril Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Vendar pa se obseg površin državnih gozdov, s katerimi gospodari (upravlja in razpolaga) SiDG, nenehno spreminja in usklajuje z resornim ministrstvom, MKGP. Stalno usklajevanje je posledica prometa z nepremičninami, denacionalizacije ter drugih postopkov urejanja lastništva na področju nepremičnin. SiDG gospodari s približno 235.000 ha gozdov, kar je približno 20 % vseh gozdov pri nas. Letni posek je približno 1 do 1,2 milijonov kubičnih

metrov lesa, vendar se lahko glede na namnožitve podlubnikov in preostale dejavnike od leta do leta spreminja.

Kakšni so vaši načrti glede izvajanja del v državnih gozdovih v prihodnje? Ali bodo dela še naprej izvajali zunanji izvajalci?

Za izvajanje vseh del v gozdovih imamo zdaj samo zunanje izvajalce, ki jih v skladu z vladnimi pravili o načinu, pogojih in merilih izbire izvajalcev pri oddaji posameznih del v upravljanje z državnimi gozdovi izbiramo po postopkih javnega naročanja. V nadaljnjem razvoju podjetja smo predvideli oblikovanje lastnih zmogljivosti, s katerimi bomo izvajali vsa potrebna dela, v obsegu do 20 %. Po prevzemu 100 % lastništva družbe Snežnik bomo njihove zmogljivosti za delo v gozdovih porabili kot lastne. Oblikovali jih bomo tako, da bomo z njimi krili vse glavne tehnologije za delo v gozdovih za celotno Slovenijo. Za preostale potrebe pa bomo pri delu v gozdu uporabili zunanje vire.

Predvsem zadnjih nekaj let se gozdarstvo spopada s težavami, ki jih (tudi) v slovenskih gozdovih povzročajo močno namnoženi podlubniki. Kako na SiDG rešujete to v državnih gozdovih?

Po žledolomu leta 2014 in nadaljnjih namnožitvah podlubnikov se je obseg sanitarnih sečenj zelo povečal. V zadnjih letih tako opažamo izjemen obseg sanitarnih sečenj na posameznih območjih, ki bistveno spreminjajo tudi gozdove. Obseg sanacij je na lokalni ravni postal na določenih predelih celo neobvladljiv. Vsa potrebna dela poskušamo organizirati in izvesti v predpisanih rokih ter s

Še vedno pa menim, da je glavni problem obseg namnožitev podlubnikov, ki je tako velik, da ima lokalno že katastrofalne razsežnosti.

tem zagotoviti uspešno sanacijo. Glede na obseg namnožitev pa opažamo, da se kljub ukrepom podlubniki širijo na istih žariščih in naprej napadajo zdrava drevesa. Zato se večkrat v posameznem letu vračamo na ista žarišča s podlubniki napadenega drevja. Pri sanaciji opravimo sečnjo in spravilo ter odvoz gozdno-lesnih sortimentov, izvajamo pa tudi vsa druga potrebna dela, ki pomagajo pri zatiranju podlubnikov. V spomladanskem času smo izvedli lovne nastave po programu, ki ga je predvidel Zavod za gozdove Slovenije. Do začetka vegetacije letošnjega leta smo izvedli vso sanitarno sečnjo, za katero se je pozimi izkazalo, da je potrebna. Poleg lovnih nastav izvajamo tudi druge ukrepe, kot je na primer kurjenje sečnih ostankov na žariščih lubadarja.

Problematika nenadzorovanega širjenja podlubnikov v gozdovih je povezana tudi z vestnostjo lastnikov sosednjih gozdov. Ali ima država kakšne vzvode za ukrepanje zaradi nevestnih lastnikov, ki sanitarnih sečenj ne izvajajo?

Pri gospodarjenju z gozdovi se v Sloveniji ukvarjamo z več težavami in ena od njih je tudi lastniška struktura. Poleg dejstva, da je v Sloveniji približno 80 % zasebnih gozdov, je pomembno dejstvo tudi struktura te zasebne posesti. Veliko število lastnikov gozdov in razdrobljena posest dajeta svoj pečat. Poleg navedene strukture pa je pereča tudi (ne)zainteresiranost zasebnih lastnikov za gospodarjenje s svojim gozdom. Vse to se kaže tudi pri sanaciji zasebnih gozdov. Država je oblikovala nekatere vzvode za izvedbo sanacije, vendar je pa ob tem težavno trajanje postopka. Sanacija s podlubniki napadenega drevja mora biti izredno hitra in roki za izvedbo so kratki. Še vedno pa menim, da je glavni problem obseg namnožitev podlubnikov, ki je tako velik, da ima lokalno že katastrofalne razsežnosti. Pri tako velikem obsegu je težko zagotoviti vsa potrebna dela za sanacijo in na ta način omejiti nadaljnjo škodo zaradi podlubnikov. Že danes je znano, da bodo vse te namnožitve s podlubniki napadenega drevja na določenih področjih bistveno spremenile naše gozdove. Zato pa se bo povečal obseg potrebnih gozdnogojitvenih in varstvenih del v gozdovih, da bomo lahko oblikovali nove generacije gozdov na žariščih s podlubniki napadenega drevja.

Kakšna je po vašem mnenju vloga SiDG pri vzpostavljanju gozdno-lesnih verig, ki bi slovenskemu lesu dala večjo dodano vrednost?

Eden od ključnih ciljev gospodarjenja z državnimi gozdovi je tudi prispevanje k vzpostavitvi in razvoju gozdno-lesnih verig, kar je zapisano v samem zakonu. Za doseganje tega cilja smo v družbi oblikovali več različnih ukrepov. Eden ključnih je bilo oblikovanje novih pravil družbe Slovenski državni gozdovi, d. o. o., o načinu in merilih za prodajo gozdnih lesnih sortimentov, ki družbi dajejo možnost oblikovanja boljših razmer za prodajo lesa domačim kupcem. Poleg pravil smo pri oblikovanju programa prodaje lesa za letošnje leto upoštevali pospeševanje domače predelave lesa. V družbi SiDG smo dejavni tudi pri oblikovanju gozdno-lesnih središč Na državnih zemljiščih, na primer, na katerih je bil gozd, ki so ga uničile namnožitve podlubnikov, dejavno vodimo postopke za oblikovanje industrijske površine za gozdno-lesno središče. Poleg lastnih potreb po državnem zemljišču pa bomo zemljišče lahko ponudili tudi morebitnim naložbenikom. Za doseganje navedenega dolgoročnega cilja bo treba narediti še več. Poleg vključevanja SiDG v samo promocijo lesa, pomoči pri oblikovanju razvoja predelave in rabe lesa, spodbujanju večanja domače predelave lesa ter še mnogih drugih ukrepov bomo skušali doseči zastavljen cilj.

Katere so temeljne strateške usmeritve, ki jih bo družba SiDG v prihodnje upoštevala pri svojem poslovanju?

Strateške usmeritve so predvidene v strateškem načrtu poslovanja družbe SiDG in so glede nadaljnjega razvoja SiDG in njenih dejavnosti usklajene s pričakovanji lastnika (države). Kot temeljne strateške usmeritve lahko omenimo vzpostavitev dobrega modela gospodarjenja z državnimi gozdovi, vzpostavitev središč za zbiranje in predelavo lesa, prevzem 100 % lastništva družbe Snežnik, oblikovanje lastnih zmogljivosti za delo v gozdovih v obsegu do 20 %, povečevanje gozdnih površin v lasti RS, spodbujanje razvoja in raziskav, gospodarjenje s preostalimi dobrinami gozda. Vse te strateške usmeritve kažejo smer gospodarjenja z državnimi gozdovi, ki bo s celostnim pristopom dajala prek medsebojnega dopolnjevanja učinkov največji donos lastniku in okolju, v katerem deluje SiDG.

Dejavnost razpolaganja z državnimi gozdovi in pridobivanje gozdov v okviru SiDG

Poleg upravljanja z gozdovi, kamor sodi zlasti izvajanje oziroma oddaja in nadzor nad izvajanjem sečnje in spravila lesa, družba SiDG, d. o. o., v imenu in za račun države opravlja še eno zelo pomembno dejavnost – to je razpolaganje z državnimi gozdovi. Ta dejavnost se izvaja na podlagi pogodbe, ki jo je naša družba sklenila z Republiko Slovenijo, obsega pa prodajo državnega gozda, njegovo odsvojitev na podlagi menjave ali drugače odplačne ali neodplačne odsvojitve, ustanovitev služnosti, pravice stvarnega bremena in stavbne pravice na državnih gozdovih ter skrb za pravno urejenost.

Poleg razpolaganja z državnimi gozdovi pa se v Oddelku za upravljanje nepremičnin in kartografijo izvajamo še eno pomembno dejavnost: pridobivanje gozdov. S tem družba uresničuje cilj, določen že v Zakonu o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije (ZGGLRS), ki je dolgoročno povečanje površine državnih gozdov. Tudi te postopke izvaja naša družba na podlagi pogodbe, sklenjene z Republiko Slovenijo.

Izvajanje navedenih dejavnosti in seveda še drugih, ki jih opravljajo zaposleni na Oddelku za upravljanje nepremičnin in kartografijo (tudi izdaja soglasij in dovoljenj ter sodelovanje v geodetskih postopkih), ni tako enostavno, kot je morda videti na prvi pogled. Vzpostavitev ustrezne programske in strojne opreme v bližnji prihodnosti pa bo zaposlenim, ki izvajajo navedene dejavnosti, delo močno olajšala.

Ker ima vsako ravnanje neposreden vpliv na lastnino Republike Slovenije, so postopki strogo določeni in zelo zahtevni. Pa vendar je z vzpostavitvijo sistema, ki zagotavlja preglednost pravil o izvedbi postopka pridobivanja gozdov in razpolaganja z njimi, družba na pravi poti, da doseže cilje, zastavljene s poslovnim načrtom, dolgoročno pa tudi cilje, določene v ZGGLRS.

Marta Briški

Pravila o prodaji gozdnih lesnih sortimentov (GLS)

Vlada Republike Slovenije je na 145. redni seji 27. julija 2017 sprejela nova pravila družbe SiDG o načinu in merilih prodaje gozdnih lesnih sortimentov. Nova pravila so prinesla bistveno spremembo v možnosti SiDG za sklepanje dolgoročnih pogodb za prodajo lesa. Poleg pravil pa se je spremenil tudi Pravilnik o merjenju in razvrščanju GLS, za katerega je v pravilih za prodajo določena uporaba.

NOVA PRAVILA PREDVIDEVAJO VEČ NAČINOV ZA PRODAJO LESA:

- prodaja GLS na javnih dražbah poteka po že ustaljeni praksi, s predhodno objavo, zbiranjem ponudb in morebitnim draženjem na sami dražbi;
- prodaja GLS z javnim zbiranjem ponudb se izvede prek javnega zbiranja ponudb za nakup GLS franko kamionska cesta z edinim merilom cene lesa; oglas mora biti javno objavljen na spletni strani SiDG, komisija, ki jo imenuje poslovodstvo SiDG, izvede odpiranje ponudb in izbor najugodnejših ponudnikov;
- prodaja lesa na panju je opredeljena z manj donosnimi gozdovi površine do 5 ha ter za odpravo nevarnosti na mejnih območjih med sosednjimi lastniki v količini do 30 m^3, vsaka prodaja lesa na panju mora biti objavljena na spletni strani SiDG, najugodnejšega ponudnika se izbira po načelu najvišje cene;
- neposredna prodaja GLS je namenjena prodaji lesa za kurjavo fizičnim osebam, prodajajo se lahko količine med 9 m^3 in 30 m^3, cena GLS se določi enotno za posamezno gozdnogospodarsko območje in vsebuje tudi stroške dobave;
- prodaja GLS z javnim razpisom za sklepanje dolgoročnih pogodb – sklepanje dolgoročnih pogodb se lahko izvede na podlagi razpisa, ki ga SiDG pripravi enkrat letno za razpoložljive količine, mednje spadajo vse količine, ki jih SiDG ni že prodala z dolgoročnimi pogodbami in prek preostalih načinov prodaje, dolgoročne pogodbe je možno sklepati za čas od enega do petih let ter izjemoma tudi do petnajst let, kadar takšna pogodba pomeni vzpostavitev dolgoročnih poslovnih razmerji, ki bistveno pripomorejo k večjemu in lažjemu odkupu GLS od SiDG, kot so na primer nove naložbe kupca v predelavo lesa; dolgoročne pogodbe je možno skleniti samo s kupci, ki imajo lastno proizvodnjo za obdelavo in predelavo GLS, kupec pa se s pogodbo zaveže, da bo vse količine kupljenih GLS porabil v lastni proizvodnji; SiDG razpoložljive količine lesa iz posameznega gozdnogospodarskega območja deli med kvalificirane kupce, to pomeni med tiste, ki imajo obrate za predelavo in obdelavo GLS ter od centroida GGO niso oddaljeni za več kot 50 km – vsi GLS, ki se prodajajo po dolgoročnih pogodbah, se prodajajo po povprečnih tržnih cenah, kot jih objavi referenčni statistični urad, pri dolgoročnih pogodbah pa mora kupec omogočiti tudi nadzor nad porabo dobavljenih GLS.

POLEG NAČINOV PRODAJE LESA POZNAMO TUDI NAČINA PRODAJE GLEDE IZMERE GLS:

- prodaja GLS, katerih količino in kakovost določi SiDG, se uporablja, ko SiDG meri posamičen sortiment;
- prodaja GLS količinskim predelovalcem se uporablja za prodajo GLS v zaključenih celotah predvsem za sortimente nižje kakovosti.

Pri izmeri in razvrščanju GLS je SiDG dolžna spoštovati vsakokratni veljavni predpis, ki ureja to področje. Pravilnik je bil spremenjen junija letos. Spremembe v pravilniku so bile tako v dopolnitvah pravilnika glede izmere in uporabe merskih enot kot tudi v spremembah samega razvrščanja GLS. Spremembe razvrščanja GLS v posamezne kakovostne razrede so prinesle največ sprememb.

SiDG je z novimi pravili za prodajo GLS ter novim pravilnikom o merjenju in razvrščanju GLS dobila nove podlage na samem področju prodaje lesa, ki jih je dolžna upoštevati. Kljub nekaterim težavam pri izvajanju obojega pa se bodo dolgoročno pokazali tudi koristni učinki.

Miha Zupančič

Gozdna cesta Osredk – primer dobre gradbene prakse SiDG

Oddelek za gozdno gradbeništvo, načrtuje, usmerja in vodi investicijska vlaganja v gozdno infrastrukturo na območjih državnih gozdov. Najdražja in najbolj zahtevna infrastrukturna investicijska vlaganja so novogradnje gozdnih cest in **30. avgusta 2017 je glavni direktor SIDG Zlatko Ficko, kot prvo izvedeno novogradnjo SiDG, predal v uporabo gozdno cesto »Osredk – II. etapa leto 2017« (dalje » Osredk II«).**

Nova gozdna cesta »Osredk II« je dolga 965 m in predstavlja nadaljevanje gradnje gozdne ceste Osredk iz leta 2015, ko je bilo od prvotno projektiranih 3586 m, zgrajenih 1350 m. Projektno dokumentacijo je izdelal vodja Oddelka za gozdno gradbeništvo v SiDG, dr. Robert Robek, gradbena dela je izvedel izbrani izvajalec Lesnik TGM d.o.o., gradbeni nadzor je opravil Dominik Pekošak, strokovni sodelavec Oddelka za gozdno gradbeništvo. Gradnja je potekala v območju NATURA 2000, znotraj krajinskega parka Zgornja Idrijca, pod pogoji izdanega naravovarstvenega soglasja.

Stroški gradnje gozdne ceste »Osredk II« so znašali 54.732,95 EUR, vrednost celotne investicije pa bila 55.182,95 EUR in vključuje tudi izdelavo 1319 m pripravljenih gozdnih vlak ter vsa potrebna obračališča, izogibališča, rampne prostore in stojišča za žične žerjave. Povprečen gradbeni strošek novega odseka je 57,18 EUR/m medtem, ko je povprečen strošek gradbenih del prvega odseka leta 2015 znašal 97,74 EUR/m.

Za razliko od izvajanja gradbenih del pri gradnji vlak, smo obračun izvedenih gradbenih del izdelali na podlagi lastnih izmer. Pri tem se je izkazalo, da je dejanska dolžina ceste krajša za 5%, dejanska količina trde hribine manjša za 20% ter povprečna širina cestišča večja za 15% od tiste predvidene v popisu del. Na dolžino in vrste hribine nismo imeli neposrednega vpliva, zaradi izboljšanja varnosti pri uporabi te ceste, pa smo v dogovoru z Zavodom za gozdove pri izvedbi povečali širino vozišča iz

3,0 m na 3,5 m. Z izvedbo prvega projekta ceste se je potrdila upravičenost vodenja takih investicij na podlagi dejanskih količin, ki jo je ob pripravi okvirnega sporazuma javnih naročil za področje gradenj podprl in uveljavil Miha Zupančič, vodja službe za gozdarstvo.

Pri izvedbi gradbenih del smo tekom vodenja gradnje, poleg povečanja širine ceste, veliko pozornosti posvetili tehničnim podrobnostim, ki jih ni mogoče v celoti predvideti s še tako dobro dokumentacijo. Predvideno je bilo, da se za izgradnjo vtokov in iztokov cevnih prepustov uporabi lokalni material. Po preboju trase je bilo jasno, da so na celotni trasi na voljo le delno preperele dolomitne skale, ki niso primerne za vgradnjo. Zahtevali in uveljavili smo dobavo ustreznega materiala in kakovostno vgradnjo. Prav tako smo povečali delež vzdolžnih transportov izkopane hribine, saj bi sicer bile negativne posledice gradnje na gozdne sestoje pod cesto bistveno bolj vidne. Tako vodenje investicij pa zahteva izkušenega pooblaščenega inženirja in njegov stalno prisotnost na gradbišču.

Zavod za gozdove Slovenije je bil ob strokovnem prevzemu ceste »Osredk II« s kakovostjo izvedenih del zadovoljen. Izrazil je željo, da bi se taka gradbena praksa v družbi SiDG nadaljevala, saj je bilo področje gradnje gozdnih cest zadnja leta zelo potisnjeno na obrobje.

Za dokončanje gradnje bo potrebno zgraditi še tretji odsek v dolžini okoli 470 m. Izgradnja tretjega odseka je v teku, v vrsti pa je tudi preko 15 novih projektov gozdnih cest.

Dr. Robert Robek

Usposabljanje projektantov za žičniško spravilo

Junija se je pet uslužbencev udeležilo tečaja za žičniško spravilo, ki ga je izvedla Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna.

Tečaj je organiziral oddelek za gozdno gradbeništvo SiDG. Iz PE Postojna sta se tečaja udeležila Klemen Kosmač in Florijan Omejc, iz PE Maribor Matej Pacek in Rok Damijan ter iz oddelka za gozdno gradbeništvo PE Kočevje Dominik Pekošak. Tečaj se je začel z intenzivnim delom in pridobivanjem teoretičnega znanja. Predavala sta nam upokojeni prof. dr. Boštjan Košir in Silvo Peljhan, ki se je pred kratkim upokojil in nas poučno seznanil s svojimi dolgoletnimi izkušnjami gradnje gozdarskih žičnic pri Soškem gozdnem gospodarstvu Tolmin. Celodnevna predavanja so v nas prebudila spomine na študentske dni, a tokrat je bil namen pridobivanja znanja drugačen. Udeleženci smo dejavno sodelovali pri razlagah in želeli še dodatna pojasnila. Poudariti moram, da nas je bilo vseh udeležencev tečaja deset, kar je bila uspešna

Sečnja v žičničarskih terenih je najtežja in najzahtevnejša, zato sta še kako pomembna dobro načrtovanje in skrb za varstvo pri delu.

delovna skupina za izmenjavo mnenj in stališč o delu gozdarske žičnice. Predstavniki SiDG smo se bolj osredotočili na pripravo del ter projektiranje in trasiranje linij za gozdarsko žičnico, medtem ko je preostale udeležence zanimal predvsem praktični potek dela. Cilj vsakega tečajnika je, da opravi tako teoretični kot praktični preizkus znanja. Tečaj je bil osnovan tako, da je tridnevnim predavanjem sledil praktični del. Za en dan nas je prevzel Marko Opeka, sicer mlad, a zelo izkušen načrtovalec gozdnih žičnic. Poudaril je pomen dobre kabinetne priprave, saj se po njegovih besedah da veliko razbrati z zemljevidov oziroma kart. Tako se naše hipoteze potrdijo, ko pridemo na teren, in se ne ukvarjamo še s trasiranjem linij. Sečnja v žičničarskih terenih je najtežja in najzahtevnejša, zato sta še kako pomembna dobro načrtovanje in skrb za varstvo pri delu. Vsak od tečajnikov je trasiral dejansko linijo, ki jo bodo v prihodnje uporabili za spravilo lesa.

Na tečaju je bilo predvidenih še pet dni praktičnega dela. Najprej smo se seznanili s tehnikami plezanja po drevju, ki z vidika varstva pri delu sodi med zahtevnejša dela. Plezanje smo izvedli na poligonu pri srednji gozdarski in lesarski šoli. Sledil je prikaz pletenja jeklene vrvi. Večurno delo je zahtevalo natančnost in tudi fizično moč, saj nam pletenje vrvi omogoča, da se ob poškodbah ali celo strgani vrvi znajdemo na terenu.

Zadnji dnevi tečaja so bili namenjeni spoznavanju dejanskega terenskega dela gozdarske žičnice. Sodelovali smo pri postavitvi žičniške linije spravila lesa navzgor v dolžini 600 m, na skalnatem alpskem terenu med Potoško planino in Valvasorjevim domom pod Stolom.

Med delom smo spoznavali delovanje žičnega sistema Synchrofalke. Na koncu zapletenega postopka napenjanja nosilne vrvi – dela so potekala že v večernih urah – ko smo se že vsi veselili, da je vse že opravljeno, se je pripetil neljub dogodek. Ob napenjanju enega od sider čevlja se je veriga speljala z žičnega natega in sunkovito udarila enega od udeležencev. Izkazalo se je, da so zaščitna sredstva zares pomembna. Udeleženec je imel varnostno čelado, ki je preprečila neposreden udarec verige. Poškodovanca smo oskrbeli s prvo pomočjo in ga odvedli v jeseniško bolnišnico, kjer so zanj poskrbeli zdravniki. Na vrsti je bilo samostojno delo. Temu je bil namenjen dan pred zaključnim preskusom znanja. Sami smo pripenjali les na trasi linije in ga tudi sprejemali na stojišču žičnega žerjava. Zadnji dan smo se zbrali vsi udeleženci z inštruktorji. Najprej smo opravili pisni del preizkusa, sledil je praktični preizkus s poudarkom na varstvu pri delu.

Izpitni dan smo zaključili s skupinsko fotografijo. Zaposleni, ki smo imeli možnost udeležbe tečaja, smo zelo hvaležni za možnost izobraževanja, saj nas bo usmerjalo k večji delovni vnemi in možnostim napredka v našem novem podjetju.

Dominik Pekošak in Rok Damijan

Snežnik v skupini SiDG – nova priložnost za razvoj

Skupina Snežnik nekoč (ne tako dolgo nazaj)

Snežnik, d. d., podjetje v večinski lasti države, je do julija lani poslovalo v skladu s podeljeno koncesijo za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije (RS) na znanem koncesijskem območju in s posebno pravico izvajanja del, za katera mu je bila podeljena koncesija, ter prodaje lesa.

Poslovanje podjetja je bilo stabilno in finančno uspešno. Gozdarstvo in celotna lesnopredelovalna dejavnost podjetja pa so dejansko veljali za zgled dobre prakse. Vendar v časih popolnoma drugačnega poslovnega okolja.

Po katastrofalnem žledolomu leta 2014 in izbruhu podlubnika leta 2015 je lastnik začel resno razmišljati o boljšem, bolj premišljenem gospodarjenju z državnimi gozdovi, ki bi odpravilo pomanjkljivosti koncesijskega sistema in dodano vrednost, ustvarjeno pri upravljanju državnih gozdov, vrnil v svoje roke.

V osnovi spremenjenega načina gospodarjenja z državnimi gozdovi so bili zastavljeni nekateri cilji: zagotoviti boljše in bolj odzivno gospodarjenje z gozdovi v lasti RS, preprečiti nalaganje dobičkov drugje kot pri lastniku gozdov ter prispevati k čim večjemu donosu, vzpostavitvi in razvoju gozdno-lesnih verig, oblikovanju zelenih delovnih mest, dolgoročnemu povečevanju površine državnih gozdov, pa tudi večji preglednosti poslovanja pri oddaji del v gozdu in prodaji lesa.

Snežnik danes

Prav nobenega pretiravanja ni v trditvi, da se je gozdarjem 1. julija 2016 poslovno okolje »obrnilo na glavo«.

Kako ohraniti oziroma, bolje rečeno, znova vzpostaviti pozitivno poslovanje in plačilno sposobnost v Snežniku?

Sprememba št. 1: Na trg je vstopila novoustanovljena družba Slovenski državni gozdovi, d. o. o., ustanovljena na temeljih Zakona o gospodarjenju z državnimi gozdovi v lasti RS. To je podjetje, ki od 1. julija razpisuje dela sečnje in spravila, gojenja in varovanja, urejanja gozdne infrastrukture. Delo dobi najugodnejši (to pomeni: najcenejši) kvalificirani ponudnik storitve. Posebnih področij sečnje ni več.

Sprememba št. 2: Gozdne lesne sortimente iz državnih gozdov prodaja samo še eno podjetje – SiDG, upravljalka državnih gozdov. Zdaj že nekdanji koncesionar mora za zagotovitev potreb po gozdnih lesnih sortimenstih (GLS) nastopati na konkurenčnem trgu. Ne glede na to ali potrebuje GLS za nadaljnjo predelavo ali preprodajo, mora te kupiti po tržnih cenah. Pred spremembo sistema so vhodni stroški GLS le redkokdaj kazali svojo dejansko tržno vrednost.

Izziv vseh izzivov: Kako ohraniti oziroma, bolje rečeno, znova vzpostaviti pozitivno poslovanje in plačilno sposobnost v Snežniku, ki je zaradi poteka koncesije izgubil v preteklosti zajamčen obseg gozdarske dejavnosti, ob hkratnem velikanskem povečanju stroškov surovine, potrebne za lesnopredelovalno dejavnost?

Ker je bil Snežnik, d. d., strateška naložba RS, se je lastnik odločil, da bo ob ustanovitvi SiDG 70 % delež v Snežniku prenesel na SiDG s končnim ciljem 100 % uskupinjenja oziroma konsolidacije lastništva družbe v SiDG. Vendar pa samo lastniška konsolidacija ni dolgoročna rešitev za podjetje, ki se mu je poslovno okolje tako korenito spremenilo, poslovni rezultati pa skupaj s plačilno sposobnostjo strmoglavili. Snežnik potrebuje nov razvojni program in strategijo. Kar bo dolgoročno štelo, bo vsebinska prilagoditev, ki bo omogočala dolgoročno vzdržno in v trge usmerjeno poslovanje podjetja.

Po prevzemni ponudbi in končanem postopku izključitve preostalih malih delničarjev

SiDG, d. o. o., je uspešno končala prevzemno ponudbo, 31. julija 2017, ki je predstavljala enega pomembnejših korakov v procesu dokončne lastniške konsolidacije v družbi Snežnik, d. d.

SiDG je s prevzemno ponudbo potrdila enega glavnih strateških ciljev, hkrati pa dala možnost manjšinskim delničarjem, da svoje deleže v podjetju prodajo po zgodovinsko visoki ceni za delnico Snežnika. Rezultat prevzemne ponudbe za SiDG so bili več kot 96 % lastništvo Snežnika, d. d., in izpolnjeni pogoji za začetek postopka izključitve preostalih malih delničarjev skladno z veljavno zakonodajo.

Po končanem postopku izključitve preostalih delničarjev, predvidoma konec oktobra 2017, bo SiDG lahko pristopila k vsebinskemu preoblikovanju skupine SiDG na poslovnih temeljih brez nepotrebnih omejitev ali tveganj zaradi razpršenega lastništva.

Snežnik v bližnji prihodnosti

Obrisi nove strukture skupine SiDG so jasni iz potrjene desetletne strategije razvoja, ki jo je Vlada RS v vlogi skupščine SiDG potrdila konec avgusta letos.

Podrobnosti prestrukturiranja Skupine Snežnik bo v prihodnjih tednih določila interna projektna skupina ob pomoči zunanjega moderatorja. Cilj projekta je poenotiti različne presoje razvoja Skupine Snežnik kot tudi predlagati in utemeljiti najugodnejšo prihodnjo organizacijsko strukturo Skupine SiDG ter s tem zagotoviti tudi najboljšo izkoriščenost njenih razpoložljivih virov (gozdarstvo, žaga, preostali lesnopredelovalni programi) ob polnem izkoriščenju medsebojnih dopolnjevanj, ki jih omogočajo različne organizacijske oblike.

Snežnik bo zaradi premišljenega vložka RS in poznejšega uskupinjenja (konsolidacije) lastništva, ki ga bo izvedla SiDG – zaradi njene strateške zaveze – po svojem razvoju v referenčno lesnopredelovalno središče, ki bo služilo kot zgled za razvoj preostalih lesnopredelovalnih središč Skupine SiDG, ne samo obstal, temveč iz novega razvojnega cikla izšel močnejši in učinkovitejši kot kadarkoli prej.

Sašo Marjan Ugrina

AGRA, 27. avgust 2017

Okrogla miza: Leto dni po ustanovitvi SiGD – smo na pravi poti?

Družba Slovenski državni gozdovi je tudi na letošnjem 55. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni sodelovala s svojo dejavno udeležbo, in sicer na okroglih mizah s področja gospodarjenja z gozdovi.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je ob obletnici operativnega delovanja družbe za gospodarjenje z gozdovi v lasti Republike Slovenije – Slovenski državni gozdovi, d. o. o. (SiDG), pripravilo okroglo mizo z naslovom **Leto dni po ustanovitvi SiGD – smo na pravi poti?**, na kateri so sodelovali državni sekretar na MKGP, Marjan Podgoršek, glavni direktor SiGD, Zlatko Ficko, direktor Združenja lesne in pohištvene industrije pri GZS, Igor Milavec, in Milan Lukić iz podjetja Lumar IG.

Uvodoma je **Podgoršek** predstavil osnovni namen in cilje državnega podjetja SiGD ter razloge za njegovo ustanovitev v lanskem letu. Poudaril je predvsem povečanje izplena iz upravljanja državnih gozdov, večji dobiček, sonaravno in trajnostno gospodarjenje z državnimi gozdovi ter prispevanje k vzpostavitvi in razvoju gozdne lesne verige. Izrazil je zadovoljstvo nad dozdajšnjim delom, ki potrjuje, da je družba na pravi poti.

Ficko je v pogovoru prisotnim predstavil organizacijsko strukturo družbe in območno delovanje v okviru operativnih enot, ki se organizacijsko povezujejo v sklope štirih poslovnih enot (Kočevje, Ljubljana, Postojna, Maribor). Povedal je, da družba z zdaj 175 zaposlenimi gospodari z okrog 235.000 ha državnih gozdov, ter predstavil dosežke poslovanja družbe v prvem letu njenega operativnega delovanja ter pri tem poudaril cilje, uresničene v drugi polovici leta 2016. Pri tem je pojasnil, da se je družba uspešno spopadala s posledicami, ki so jih v državnih gozdovih povzročili podlubniki, da je bilo na podlagi izdanih odločb Zavoda za gozdove Slovenje posekanih 630.000 kubičnih metrov lesa in da je ob koncu leta družba ustvarila pet milijonov evrov čistega dobička. Predstavil je še nekatere nove izzive ter nakazal možnost nadaljnjega razvoja SiDG, kot ga predvideva novo poslovodstvo.

Milavec in **Lukič** sta pot državnega podjetja sicer ocenila kot pravo, vendar ob tem poudarila ključni cilj, ki mora biti razvoj gozdne lesne verige ter krepitev lesne panoge.

Ficko je odgovoril na očitek, zakaj SiDG javno ne objavlja cen lesa in kupcev, ter predstavil bistvo novih pravil o prodaji lesa v državnih gozdovih in pravilnika o klasifikaciji lesa. Hkrati je zavrnil namigovanja poslovnih partnerjev in dejavnih udeležencev okrogle mize, da sprejetje omenjenih aktov prinaša prikriti dvig cen lesa iz državnih gozdov, s katerimi upravlja SiDG.

Sprejete spremembe je pozdravil predsednik Zveze lastnikov gozdov, **Rajko Štefanič**, in pozval k poenotenju klasificiranja tako na zasebnih kot državnih gozdovih.

Po besedah **Podgorška** sprememba pravil o prodaje lesa v državnih gozdovih pomeni izločitev dnevnih špekulantov pri trgovanju z lesom. Po njegovem prepričanju se bo les prvotno prodajal prek javnih razpisov, in sicer na območni osnovi, med morebitne kupce pa bo razdeljen glede na dokazano lesno proizvodnjo v preteklem letu.

Po enem letu poslovanja je družba Slovenski državni gozdovi na dobri poti, da postane stabilen dobavitelj domačim lesnopredelovalnim podjetjem, je skupna ugotovitev vseh sodelujočih na okrogli mizi.

Zlatko Ficko

AGRA, 28. avgust 2017

Okrogla miza: Kako uspešni smo v borbi proti podlubnikom in drugim škodljivcem

Na letošnjem sejmu AGRA v Gornji Radgoni je ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano organiziralo okroglo mizo z naslovom Kako uspešni smo v borbi proti podlubnikom in drugim škodljivcem. Okrogle mize so se udeležili direktor gozdarske inšpekcije Andrej Drašler, direktor direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo Jošt Jakša, direktor Zavoda za gozdove Damjan Oražem, redna profesorica na oddelku za gozdarstvo Maja Jurc in vodja službe za gozdarstvo na SiDG Miha Zupančič.

Gozdarska inšpekcija je predstavila prekrškovne postopke, ki lahko tečejo zaradi zamujanja rokov izvedbe varstvenih del, ki jih predpiše Zavod za gozdove Slovenije (ZGS). Pri vodenju postopkov zaradi zamujanja izvedbe potrebnih varstvenih del poskušajo delovati predvsem preventivno ter z opozorili usmerjati lastnike k boljši sanaciji. Na direktoratu za gozdarstvo so pripravili zakonske podlage za boljšo sanacijo s podlubniki napadenega drevja, kamor spadata uredba o postopku in natančnejših pogojih za izbiro centrov za zbiranje oziroma predelavo okuženega ali z insekti napadenega lesa, ki je predmet upravne izvršbe odločbe o sanitarni sečnji, ter o določitvi minimalne cene gozdnih lesnih sortimentov (GLS) in pa Zakon o ukrepih za odpravo posledic škode zaradi prenamnožitve populacije podlubnikov. Direktor ZGS je predstavil trende škod zaradi prenamnožitve podlubnikov, ki so na nekaterih področjih zelo obsežne. Predstavnica Biotehniške fakultete, Oddelka za gozdarstvo, je predstavila bionomijo podlubnikov in njihove naravne sovražnike ter različne načine zatiranja podlubnikov in njihovo morebitno uspešnost na območju Slovenije. SiDG je podala informacijo o uspešnosti izvedbe sanitarne sečnje v državnih gozdovih ter predstavljene so bile težave, s katerimi se spoprijemajo ob tem.

Miha Zupančič

Mednarodni simpozij študentov gozdarstva 2017 – Južna Afrika

IFSA je mednarodna organizacija študentov gozdarstva, katere član je tudi slovensko Društvo študentov gozdarstva. Enkrat letno IFSA organizira mednarodni simpozij IFSS; udeležijo se ga lahko vse včlanjene države. Program obsega niz ekskurzij, predavanj in delavnic ter volitev novega vodstva organizacije. Letos sva v ta namen v Afriko odpotovala Tadej Murn in Hana Štraus, absolventa dodiplomskega študija gozdarstva. Tak dogodek je izjemna izkušnja in prvovrstna

Tak dogodek je izjemna izkušnja in prvovrstna priložnost za učenje, nova doživetja, poglobljene razgovore, tkanje novih prijateljstev in spoznavanje sveta.

priložnost za učenje, nova doživetja, poglobljene razgovore, tkanje novih prijateljstev in spoznavanje sveta. Poleg glavnega – uradnega namena IFSS študentje na dvotedenskem potovanju spoznavajo naravno in kulturno dediščino gostujoče države ter, kar je najpomembnejše, njenim gozdarstvo.

Letošnji IFSS je bil v Južni Afriki od 2. do 17. julija 2017. Pot nas je peljala iz mesta George v regiji Western Cape prek regije Eastern Cape v Durban ter nato prek Narodnega parka Kruger v Pretorio. V dobrih dveh tednih smo prepotovali več kot 5600 kilometrov ob vzhodni obali države in ob tem zamenjali tudi več klimatskih pasov, saj je v tem času na južni polobli zima in so smo občutili temperaturne razlike v razponu od 5 do 30 °C. Na poti iz Georga v Pretorio so nam gostitelji pripravili izjemen program ogleda najznačilnejših naravnih in kulturnih spomenikov ter spoznavanja gozdarske pestrosti te izjemne države. Vsa doživetja težko strnem v besedilo, vendar se mi je v spomin še posebej vtisnil mednarodni večer, na katerem se je vseh 43 držav predstavilo z značilnimi kulinaričnimi dobrotami in narodnimi oblačili. Naslednji nepozaben prizor so bile neskončne borove plantaže, pri katerih je za slovenske razmere nepredstavljivo predvsem dejstvo, da lahko proizvodna doba znaša samo 18 let. Ko smo se pozneje pomikali proti severovzhodu države, smo urbano okolje počasi zamenjali za neokrnjeno afriško savano. Kaj kmalu smo prispeli v težko pričakovani Nacionalni park Kruger, kjer smo imeli izjemno srečo, saj smo v enem dnevu videli »BIG 5« (vseh pet predstavnikov afriške »megafavne«, velikih živalskih vrst) in še mnoge druge živali.

Kot vse dobre stvari se je naposled tudi IFSS bližal koncu. Zadnji večer smo tako zaključili z uradno večerjo, na kateri so bili vidni predstavniki južnoafriških univerz ter vlade in mednarodni gozdarski strokovnjaki.

V dveh tednih smo spoznali ogromno različnih gozdarskih praks, se seznanjali z drugačno kulturo, imeli priložnost predstaviti svoje prakse ter mnenja, videli izjemne pokrajine in spoznali čudovite ljudi. **Podjetju SiDG se iskreno zahvaljujem za sofinanciranje tega neverjetnega potovanja. Hvala!**

Tadej Murn, absolvent dodiplomskega študija gozdarstva

Gozdna rezervata pragozd Krokar in Snežnik - Ždrocle vpisana na Unescov seznam svetovne dediščine

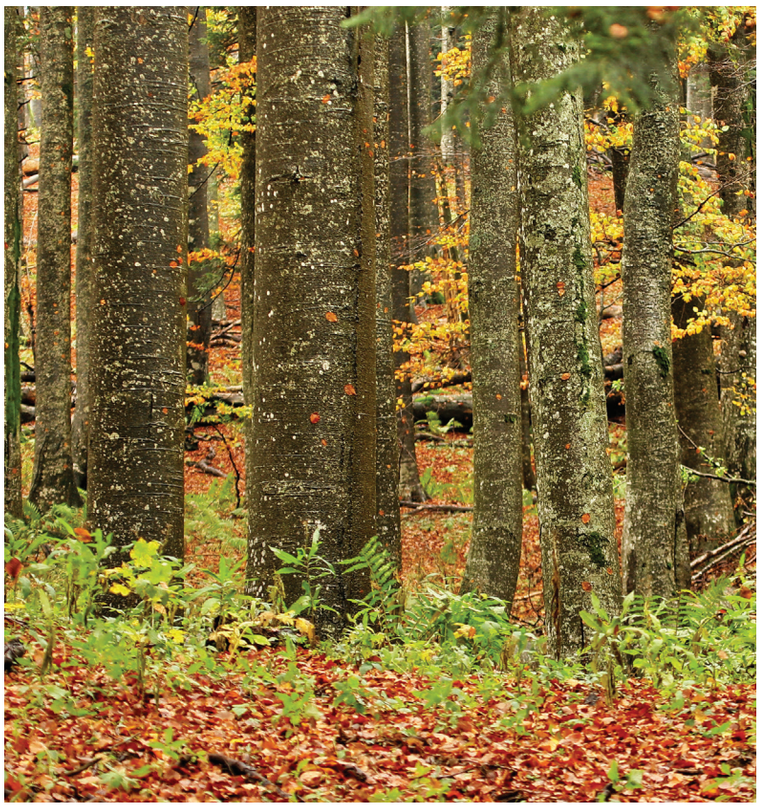

Odbor za svetovno dediščino (World Heritage Committee) organizacije Unesco je julija letos na svojem 41. zasedanju v Krakovu na Poljskem – v sklopu razširitvene nominacije prek državnih meja – na Unescov seznam svetovne dediščine uvrstil tudi slovenske državne bukove gozdove v dveh gozdnih rezervatih: Pragozd Krokar in Snežnik - Ždrocle, s katerima sicer gospodari družba Slovenski državni gozdovi, d. o. o.

Oba rezervata ležita sredi obsežnih gozdnih kompleksov, ki so del omrežja Natura 2000 v Sloveniji. Pragozd Krokar je območje nedotaknjenih prvinskih državnih gozdov v osrčju tudi sicer dobro ohranjenih gozdov Kočevske, gozdni rezervat Snežnik - Ždrocle pa so starodavni bukovi gozdovi s predeli prvinskih gozdov na Notranjskem.

Ta gozdna rezervata sta bila kot območji posebne splošne vrednosti na seznam svetovne dediščine uvrščena skupaj s 63 novimi območji starodavnih in prvinskih bukovih gozdov v desetih državah, in sicer ob razširitvi predhodno priznanih in na seznam uvrščenih gozdov z nazivom: Prvinski bukovi gozdovi Karpatov in starodavni gozdovi Nemčije. Leta 2007 je namreč Odbor za svetovno dediščino Unesco v seznam vpisal bukove gozdove v Ukrajini in Slovaški, leta 2011 je to serijo razširil še z območji v Nemčiji. Zdajšnji vpis izbrane gozdne predele dopolnjuje še z območji v Albaniji, Avstriji, Belgiji, Bolgariji, Hrvaški, Italiji, Romuniji, Sloveniji, Slovaški, Španiji in Ukrajini. Tem gozdovom je bila priznana posebna splošna vrednost, ker pomeni dokaz izjemnega razvoja in vpliva njihovih bukovih ekosistemov v Evropi od zadnje ledene dobe naprej.

Potrjena razširitev je učinek mednarodnega sodelovanja, ki se je začelo leta 2012. Skupina je prepoznala in razvrstila vse najbolj ohranjene bukove gozdove v Evropi, pri čemer je upoštevala različne dejavnike: prvinskost, lokacijo glede na širitev bukve po zadnji poledenitvi, ekološke razmere, velikost, stopnjo zavarovanja. Na podlagi teh kriterijev so strokovnjaki določili najbolj pomembna in posebna območja, ki so zdaj uvrščena na seznam svetovne dediščine.

Za Slovenijo je to drugi vpis na Unescov seznam svetovne naravne dediščine, odkar so bile pred tridesetimi leti vpisane Škocjanske jame.

Kratek predstavitveni film nominacije (v angleščini) si lahko ogledate na spletni povezavi: https://www.youtube.com/watch?v=u-ScUvhTLcs&feature=youtu.be

Tradicionalna lončena »krušna« peč v objemu slovenskih državnih gozdov

V juliju je bila v okviru 25. mednarodnega bienala oblikovanja v organizaciji Muzeja za arhitekturo in oblikovanje javnosti predstavljena instalacija reinterpretacije tradicionalne lončene »krušne« peči, postavljene v naravnem okolju, pri Rožnem studencu v Kočevju, v objemu slovenskih državnih gozdov, s katerimi sicer gospodari SiDG.

Skupina umetnikov z nazivom Zavzetje gozdov je v okviru projekta »Daleč, tako blizu« več mesecev na Kočevskem razvijala scenarije, kako na gozd pogledati drugače in kako spremeniti ustaljene predstave o tem, kaj lahko v gozdu počnemo ter na kakšne načine lahko z njim sobivamo. Kako ga (znova) približati skupnosti...

Instalacija pri Rožnem studencu predstavlja reinterpretacijo tradicionalne lončene peči, ob njej se je možno pogreti, v njej kaj speči, predvsem pa vabi obiskovalce, da prostor, ki je nekoč predstavljal srečališče Kočevcev, znova »zavzamejo«. Peč, ki je nastala po tradicionalni lončarski tehniki, predstavlja toplino domačega ognjišča ter vabi k druženju na robu gozda. Po končanem bienalu, oktobra 2017, bo peč prešla v last in upravljanje občine Kočevje.

Za postavitev lončene peči smo kot predstavniki lastnika gozda (države, Republike Slovenije), na SiDG predhodno izdali tudi soglasje. Po Zakonu o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije je namreč eden izmed ciljev gospodarjenja z državnimi gozdovi, ki jim s svojim poslovanjem sledi SiDG, tudi upoštevanje socialne funkcije gozda v okviru večnamenske rabe gozdov, kar v svojem smislu predstavlja tudi ta instalacija.

*Instalacijo je zasnovala svetovno priznana francoska oblikovalka **Matali Crasset** **www.matalicrasset.com***

25. bienale oblikovanja (BIO 25) z naslovom »Daleč, tako blizu« je na sedmih lokacijah po Sloveniji ustvaril projekte, ki nas na tak ali drugačen način spodbujajo k preizpraševanju našega odnosa do sveta, v katerem živimo, razbijajo stereotipe, nas s svojo ustvarjalno izvirnostjo in uporabno umetnostjo prisilijo k razmišljanju izven običajnih okvirjev, ali pa nam omogočijo, da že videne stvari vidimo v povsem novi, drugačni luči.

LOKACIJA INSTALACIJE:

Rožni Studenec, Kočevje
Koordinate: 45.647309, 14.838981

Pot z avtomobilom:
Regionalna cesta Ljubljana–Kočevje. Pred vstopom v Kočevje na prvem krožišču zavijte v prvo ulico desno (sledite smerokazom za Mahovnik), na drugem krožišču pri gostilni Tri zvezde spet desno, na koncu ulice nato zavijte levo in peljite skozi naselje do reke Rinže; prečkajte most čez Rinžo in nadaljujte pot v gozd ter nato naravnost do prvega večjega razcepa. Na desni sta parkirišče in tabla za učno pot Rožni studenec.
Oddaljenost od Ljubljane: 60 km.

Bezeg

Vroči poletni dnevi so čedalje krajši in živahnost poletja s svojimi z zadnjimi zdihljaji kljubuje vztrajni jesenski otožnosti ... Če se tudi vas loteva melanholija in jutranje meglice ovijajo vašega duha, se podajte v naravo, kjer lahko septembra naberete kar nekaj rastlin ali njihovih plodov, ki vam bodo s svojo barvitostjo in raznolikostjo obarvali vstop v jesenski čas in vam izboljšali razpoloženje ter okrepili telo.

Ena takšnih rastlin je tudi **bezeg**.

Bezeg raste predvsem ob sončnih legah ob robovih jas in gozdov ter v bližini hiš na podeželju. Mlade poganjke, liste in socvetja je treba nabirati že zgodaj spomladi, in to obvezno ob sončnem vremenu.

V septembru pa dozorijo **bezgove jagode**. Njihova uporaba je splošno sicer manj znana kot uporaba bezgovih cvetov, vendar pa zato nič manj raznolika. Nabiramo samo zrele plodove, ki jih osmukamo s pecljev in uporabljamo za pripravo soka, sirupa, vina, kisa in terjaka (gosto vkuhan, lahko tudi slajen sok bezgovih jagod).

Bezgove jagode vsebujejo veliko vitaminov in rudnin – veljajo za eno z rudninami najbogatejših vrst sadja sploh – antocianska barvila in druge flavonoide ter alkaloid sambunigrin. Zaradi slednjega so ne povsem zrele oziroma toplotno neobdelane bezgove jagode rahlo strupene in povzročajo slabost ter bruhanje. Ker sambunigrin na toploti razpade v neškodljive snovi, bezgove jagode tako ali drugače predelamo, saj se celo med povsem zrelimi jagodami skoraj vedno znajde kakšna manj zrela.

Bezgove jagode so imenitna krepčilna hrana, ki spodbuja delovanje imunskega sistema, krepi sluznice in varuje pred okužbami dihal. Učinkujejo splošno dobrodejno na presnovo. Zaradi obilice rudnin in drugih sestavin pa obogatijo kri, zato so v različnih pripravkih, seveda ob rednem uživanju, zelo primerne za splošno krepitev telesa.

Uporaba bezga v zdravstvene namene

Z zdravstvenega vidika je bezeg vsestransko učinkovit, saj ima številne zdravilne učinke. Ta cenjena rastlina je namreč uporabna prav cela – vse od poganjkov, listov in cvetov, do notranjih plasti lubja na koreninah.

Cvetovi bezga vsebujejo fitokemikalije, ki so odlična naravna zaščita pred virusi. Imajo značilen močno aromatičen vonj. Vsebujejo snovi, ki pospešujejo izločanje seča in delovanje znojnic (potenje), zato so odlični pri čiščenju telesa in zniževanju vročine. Če cvetove posušimo in jih pijemo v čaju, so odlični kot pomoč pri astmi in med prehladom ali senenim nahodom, saj sproščajo dihalne poti. Bezgovi cvetovi pomagajo tudi pri različnih vnetjih, menda celo pri hemoroidih. Bezgov sirup iz cvetov in terjak iz bezgovih jagod zavirata simptome gripe, pomagata pri prehladih in podobnih težavah z dihali, predvsem pa njuno uživanje skrajša trajanje navedenih obolenj. V listih bezga je zdravilna snov, ki vpliva na količino sladkorja v krvi, in ravno zaradi tega je bezgov čaj odlično sredstvo pri zdravljenju sladkorne bolezni. Poleg tega pa lahko liste uporabljamo tudi kot antiseptične obkladke za rane ter sredstvo za odganjanje insektov. Zdravilne učinkovine so tudi v lubju debel, vej in korenin bezga. Deluje odvajalno, pomaga pri motnjah v delovanju ledvic, mehurja, pri mišičnem in sklepnem revmatizmu ter vodenici.

Kljub številnim zdravilnim učinkom je (tako kot pri drugih zdravilnih rastlinah) pri uživanju pripravkov iz bezga potrebna zmernost, saj čezmerno uživanje lahko povzroči zdravstvene težave.

UPORABA BEZGA V KOZMETIKI

Bezgovi cvetovi so uporabni tudi v milih, mazilih, oljih in losjonih. Voda iz bezgovih cvetov ohranja kožo belo in mehko ter jo očisti aken. Če bezgove cvetove dodamo kopeli, bo tudi to zmehčalo našo kožo in osvežilo telo. Bezgovi cvetovi pomagajo pri razpokanih rokah, iz njih delajo tudi kozmetična olja in kreme za obraz.

Nagradna križanka

								AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	ZVEZNA DRŽAVA ZDA	ORODJE ZA SEKANJE	LETOVIŠČE PRI OPATIJI	SANI	VINO-RODNA RASTLINA	EDWARD NORTON	NATURA	ŠPORTNI VADITELJ
								STROKOV-NO USPO-SOBLJEN POMOČNIK								
								LASTNIK LEKARNE								
								OKRASNA SREDO-ZEMSKA RASTLINA						ROBERT ERJAVEC / LESKOV LES		
								BILLY IDOL / PRIPADNIK BASKOV			RTV NAPO-VED.(AJDA) / DREVO S ŠIBASTIMI VEJAMI					
													AMERIŠKA IGRALKA ARDEN / KAŽIPOT			
CIPRESI PODOBNO PARKOVNO DREVO Z GOSTIMI VEJAMI, *CHAMAE-CYPARIS*	DELAVEC V PESKO-KOPU	ZAPRTA TERASA V NAD-STROPJU	AMERIŠKI ROCK PEVEC (ALICE)	JUŽNO-AMERIŠKI INDIJANEC	PETER MANKOČ	SPELEO-LOG / OVČJA VOLNA						PASJE-REJEC / PLAČILO, PLAČA				
										STANO-VANJSKO POSLOPJE / IZCEDEK IGLAVCEV					RDEČA POLJSKA CVETLICA	PITJE DO DNA
POSLOVNI MAGNAT, USTANO-VITELJ TESLE									OTOK V GVINEJSK. ZALIVU / ZEMLJIŠKI NADZORNIK							
JAVK					NELA ERŽIŠNIK / ČAROVNIK, SVEČENIK			ŠPELA MOČNIK / TV VODI-TELJICA ŠIRCA ROŠ			PESNIK (BORIS A.) / NEMŠKA IGRALKA DAGOVER					
NAPUŠČ				PREVLADU-JOČ TRŽNI POLOŽAJ / TATUM O'NEAL								SPODRS-LJAJ, NAPAKA / JOSIP IPAVEC				
MISICA SALIHOVIĆ						PREBI-VALEC ITALIJE										
VELIK MORSKI RAK BREZ KLEŠČ						POMOČ: ALTANA EVE SAO TOME ŠPAN	RAZČLEN-JEVANJE									

Rešitev križanke (geslo v zelenem polju) lahko skupaj s svojim imenom, priimkom in naslovom pošljete do 20. novembra 2017 na elektronski naslov korenina@sidg.si ali pa ga napišete na list papirja in ga pošljete na naslov: SIDG d.o.o., za Korenino, Rožna ulica 39, 1330 Kočevje.

Žrebanje za nagradno križanko iz tretje številke Korenine smo izvedli 1. septembra 2017. Tričlanska komisija sodelavcev SiDG je med prispelimi pravilnimi rešitvami izžrebala tri nagrade. Dobitniki so nagrade prejeli po pošti.

Nagrajenci so:

1. **nagrada – termovka:**
   Jure Cerar, Lukovica

2. **nagrada – USB polnilec za avto:**
   Vasja Marinč, Kočevje

3. **nagrada – naglavna svetilka:**
   Anka Stopinšek, Rimske Toplice

Rešitev križanke (geslo v zelenem polju) se glasi »POLETJE PRIHAJA«.

MARMELADA IZ BEZGOVIH JAGOD

Iz bezgovih jagod pripravimo okusno bezgovo marmelado, ki bo zaradi vsebnosti vitamina B1 (tiamin) pregnala utrujenost, malodušje, razdražljivost in raztresenost.

Potrebujemo:
- 2 kg zrelih bezgovih jagod,
- 0,25 l vode,
- 0,5 kg sladkorja (namesto belega priporočamo rjavi trsni sladkor).

Priprava:
Bezgovim jagodam dodamo približno četrt litra vode, jih pretlačimo v kašasto zmes, lahko pa jih tudi zmiksamo s paličnim mešalnikom. Dodamo sladkor ter ob stalnem mešanju najprej na hitro prevremo in nato kuhamo na nizki temperaturi, dokler tekočina ne izpari in se zmes ne zgosti. Z marmelado napolnimo dobro oprane steklene kozarce za vlaganje ter jih neprodušno zapremo.

OPOZORILO!
Surov bezeg je v celoti strupen in zato takšen NI UŽITEN. Pravilno nabran, posušen in pripravljen pa je užiten in zdrav, vendar mora biti prekuhan.

Nikoli ne uživamo nezrelih bezgovih jagod, ki zaradi vsebnosti alkaloida sambunigrina povzročajo drisko, slabost, bruhanje in lahko celo mrzlico. Užitne so samo popolnoma zrele ali toplotno obdelane jagode, saj sambunigrin na toploti razpade v neškodljive snovi.

Zaradi vsebnosti tega alkaloida bezga ne smejo uživati matere, ki dojijo, ali nosečnice, saj lahko škoduje plodu.

ŠALE

Damjan Golovrški:

Novi pravosodni minister je obiskal zapore.
"Zakaj ste pa vi zaprti?" je vprašal nekega zapornika.
"Zaradi spodletelega samomora."
"Pri nas to vendar ni mogoče," se je čudil minister.
"Takole je bilo, gospod minister," je odvrnil zapornik, "šel sem v gozd, da bi se ustrelil. Zatresla se mi je roka, zgrešil sem, krogla pa je po nesreči zadela merjasca!"

"Zakaj misliš, da teče zajec hitreje od lovčevega psa?"
"Zato, ker zajec teče zase, pes pa za gospodarja!"

PREGOVORI

Če je velikega travna dosti dežja, bo jeseni tudi dosti blaga.

Vreme, ki ga Lovrenc (10. avgust) naredi, do konca jeseni drži.

Po vremenu Jerneja (24. avgust) se vsa jesen nareja.

Tilen (1. september) oblačen, meglen – grda, deževna jesen.

Kadar prve dni kimavca pogosto grmi, bo dosti tepkovca, pšenice, rži.

Kakršno vreme o kimavca mlaji, takšno je vso jesen najraji.

Če o Mihaelu (29. september) sneg naletuje, dolga se zima obljubuje.

SiDG

Slovenski Državni Gozdovi

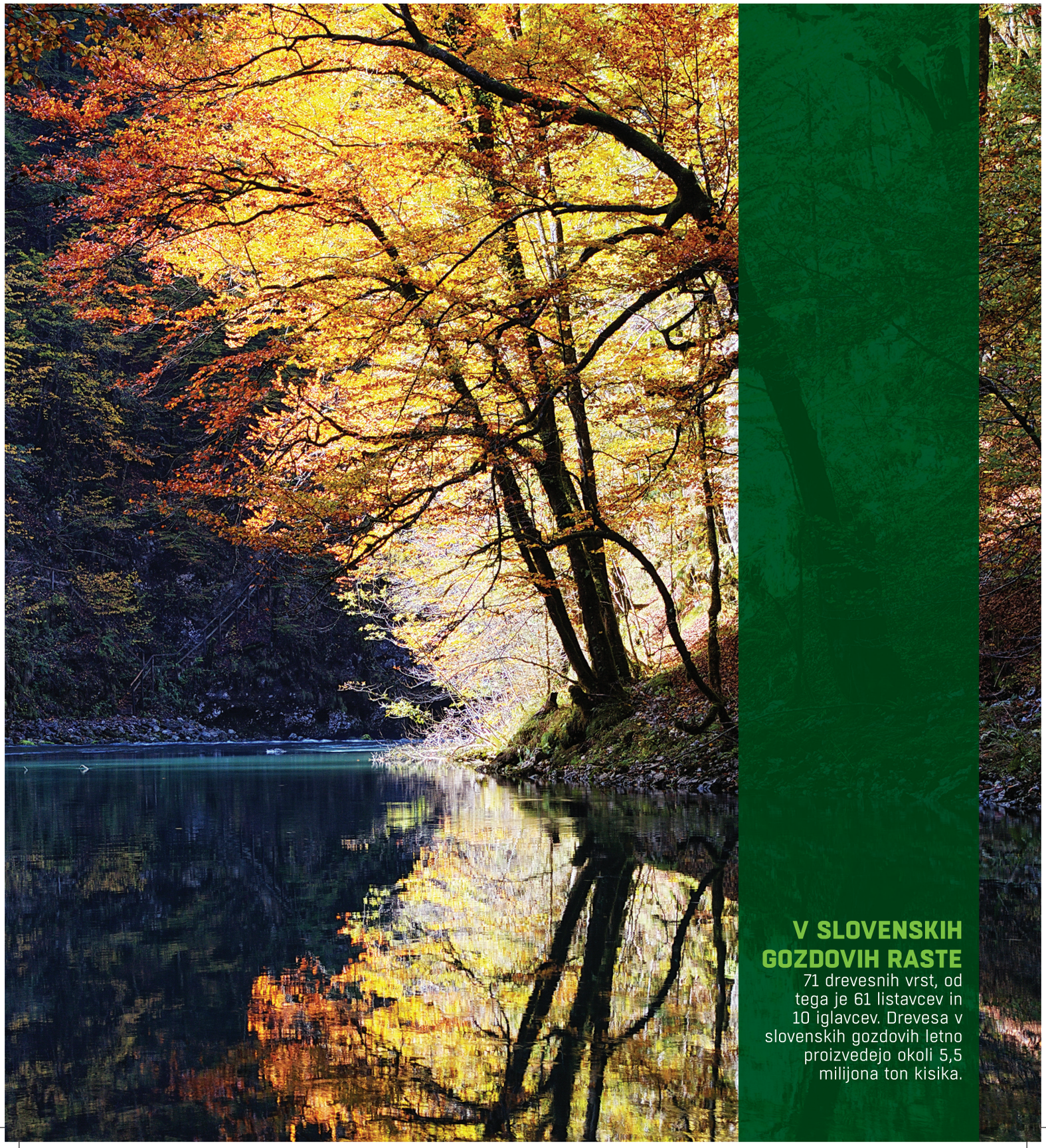

V SLOVENSKIH GOZDOVIH RASTE

71 drevesnih vrst, od tega je 61 listavcev in 10 iglavcev. Drevesa v slovenskih gozdovih letno proizvedejo okoli 5,5 milijona ton kisika.